

SZENTES ÉS VIDÉKE

A Csongrádvármegyei Gazdasági Egyesület Hivatalos Közlönye.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.
Előzetes ár:
Negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyílttéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréséért áron számít fel.

Uj földtehermentesítés.

A birtokos osztály eladósodása gondolkozóba ejti intéző köreinket. Ma ugyan hivatalos formában még nem aktuális a kérdés, de gazdakörökben már élénken foglalkoznak a módozatokkal, melyek segítségével a birtokot aránytalan nagy terheitől megszabadítsák. Erről tartott a napokban felolvasást a gazdaszövetség nagygyűlésén Bernát István, aki rövid történeti visszapillantás után a következőket mondta:

Tudjuk, hogy a magyar föld jövedelme le van foglalva félig, vagy azon túl is más tényezőknél, mint maga a birtokos. Ez a lefoglalás nemcsak az adósságot és kamatot foglalja magában, de a községi és egyéb terheket is. Ezeket eladósodásnak nem mondhatjuk, de mert a jövedelmet terhelik, teher-számba is mennek. Az is bizonyos, hogy az 50 es években megindult és folyt processzus még nagyobb arányokban folyik ma és bár a kölcsönadásnál a hitelszervezetben nagyot haladtunk és nagy könnyebbség állt elő, — kétség-telen, hogy az eladósodás további folyamatait még sem tartóztathattuk fel.

Kutatva az eladósodás okait, ezeket két csoportra oszthatjuk. Az eladósodás egyik csoportba tartozó okait önkéntességből eredőknek kell mondanunk, mert ezek az egyének, vagy társadalmi rétegek bajlandóságából erednek: a pazarlásból és könnyelmű életmódból. Eddig az volt a felfogás, hogy ez az eladósodás egyetlen oka s hogy — ha a magyar birtokos osztály az igényeit mérsékelné, akkor az eladósodás forrása bedugulna. Ez a felfogás nem egészen helyes. Ezelőtt — igaz — a mértékletesség és takarékoság dolgában nem volt példa a birtokos osztály, de ma már változik a helyzet s nemcsak a takarékpénztárak betétei szaporodnak, hanem a kizárólag kisemberek által kultivált pénzügyintézetek is virágoznak. 5000 községre terjed ki a hitelszövetkezeti hálózat és ezekben 40 millió korona betétet takarítottak meg néhány év alatt kiszagdák és alacsony sorban levő emberek

Bizonyos ereje azonban a túlköltekezésnek ma is van az eladósodás okozója tekintetében. De ez így van Ausztriában is, ahol szintén elpusztult a túróli desztréri.

Az okok másik csoportját ki nem kerülheti sem egyén, sem társadalom,

ez szükségképpen előidézi az egyes osztályok eladósodását. E csoportba tartoznak: közzgazdasági politikánk hézagai, a hitel szervezetlenség és élıhetlensége. A földtehermentesítési kötvények kiadásakor azokat értékesíteni lehetetlen volt. Amit e címen a birtokosok kaptak, nem felelt meg annak, amit elvesztettek s mikor amit kaptak, értékesíteni nem tudták: veszteségük még nagyobb lett. Hozzájárult ehhez, hogy a 60-as években az osztrák-magyar bankon kívül nálunk egy intézet sem foglalkozott jelzáloghitellel úgy, ahogy kellett volna. A takarékpénztárak a birtokosnak kellő hitelt nyújtani nem tudtak és az eladósodás lábra kapott, mindjobban előhaladva, ahogy az amerikai verseny s más bajok is sujtották a földet.

Hozzájárul ehhez még két jelentékeny dolog. Az, hogy részben a birtokváltozások, részben örökösödési osztályok révén, a mai szervezet mellett évente milliókkal szaporodik a betáblázott teher. Sok birtok cserél gazdát, kevés birtokost fizet ki a vevő teljesen; másrészt az örökségeknél az egyesek részére biztosított jutalékok szintén betáblázott teherként szerepelnek. Ezen két forrásból eredő bajt elkerülni alig lehetséges, ez nyomja ólomsúlyal a birtokot és jövedelmet úgy, hogy a birtok nagy részének össze kell alatta roskadnia.

Rátérve arra, hogy mimódon volna, nem a tehermentesítés, de az ösvény egyengetése lehetséges, mely az enyhítéshez vezet, — e részben nézetek közt eltérés alig lehet. A földbirtok természetének csak hosszú lejáratú kölcsönök felelnek meg, először tehát fel kell cserélni a több százmillióra rugó rövid lejáratú terheket zálogleveles kölcsönökkel. A földhitelintézet két év előtt részletes tervet dolgozott ki és beadványt intézett a kormányhoz a kisbirtoknak a nyomasztó terhektől — a kormány által adandó nagy kedvezések mellett — való megmentése érdekében. Ezen az úton kell tovább haladni s lehetőleg rábírnai az illetékes tényezőket, hogy a telekkönyvi birtokváltozások és betáblázások helyegmentésekké tétessenek.

A földhitelintézet akciója azonban nem fog célhoz vezetni, mert neki bizonyos megszabott százalék erejéig van joga kölcsönt adni s sokszor történik, hogy a birtokos újabb kölcsönt kénytelen felvenni; ha tehát további kölcsönöket is mind egy helyen nem fedezheti, akkor hiábavaló az első kölcsönnek törlesztés útján való biztosítása. Fejlesztetni kell tehát a személyi hitelt. De itt egy

nagy köbe: a takarékpénztárakba ütközünk, amelyek szövetséget alkotnak, melylyel szemben a szabad verseny hatástalan.

Igaz, hogy itt is észlelhető bizonyos javulás, de nem vagyunk még korántsem ott, ahol lennünk kellene. A kiscelli takarékpénztár bukása után a pénzügyintézet reform előterbe nyomult s úgy látszott, hogy meg is valósul. De hát — a reform még mindig késik s így az akkori pénzügyminiszter nyilatkozata segíthet csak, mely szerint az szanálhatná a bajt, ha a budapesti irányadó pénzügyintézetek csak olyan pénzügyintézetekkel tartanának fenn összeköttetést, melyek kifogástalanul kezeltetnek. Ehhez csak azt lehetne még hozzátenni, hogy kamatszámítás tekintetében is csak kifogástalanokkal. Ez megnyitná a haladás ösvényét, melyen szép eredményt lehetne elérni.

A nagy és középbirtokkal szemben, személyi hitel tekintetében most kezd jobb helyzetbe jutni a kisbirtok.

Az országos központi hitelszövetkezethez tartozó vidéki szövetkezetek ha nem is olcsón, de kielégítik a hitelkereső igényét s ha ezen úton tovább haladunk, olyan nagy kérdést oldottunk meg, amit így még a nyugaton sem tudtak megoldani. Az országos központi működése ma még csak kis körzetekre terjeszkedik, nem a falvak nagy csoportjára és azokat hagyja segítség nélkül, melyek arra leginkább rászorulóknak. Ha ez irányban oldjuk meg a kérdést, a nemzetiségi bankok üzelmének hamar vége szakad.

Ami az örökség örök része révén beálló terhek csökkentését illeti, itt csakis az örökösödés rendjének megváltoztatásával lehet segíteni. Ez a jövő zenéje, de jó, ha a magyar társadalom ennek tudatára ébred és előkészül a — bár távolinak látszó — jobb jövőre.

Ministeri rendelet a tanfelügyelők iskolalátogatásáról. A kultuszminisztériumból Scossa Dezső tanfelügyelő az iskolalátogatás és díjnoktartás ügyében érdekes rendeletet kapott. A rendelet kivonata ez:

A közoktatásügyi kormány az 1876: XXVIII. t. c. intencióinak is megfelelően a kir. tanfelügyelők működésének súlypontját mindenkor abba helyezte, hogy minél gyakoribb, minél éberebb és behatóbb iskolalátogatás által teljesítsék ellenőrző és irányító feladatukat. Evégből a kormány az iskolalátogatási költségeknél évről-évre való emelésével adta meg a tanfelügyelők minél több időt fordítsanak.

Az iskolalátogatási átalányok tehát a folyó évben már 93.000 korára emelkedtek. 1905. évre pedig e címen 98.000 korona irányoztatott meg. Ezen intézkedések eredményeit felemlíthetjük, hogy míg az 1896 évben 4370 nap alatt a kir. tanfelügyelők 5472 iskolát látogattak meg és 9373 tanítót figyeltek meg, addig az 1902—3. tanévben már 7011 napot töltöttek iskolalátogatáson és 9985 iskolában 18387 tanítóra terjesztették ki ellenőrző megfigyelésüket.

Hogy az iskolalátogatás minél behatóbb és eredményesebb legyen és hogy a rendelkezésre álló időben minél több iskolát lehessen meglátogatni, Berzeviczy Albert dr. közoktatásügyi miniszter most kiadott körrendeletében aként intézkedett, hogy az egyes tankerületek részére megállapított útiátalány kétharmad része a tanfelügyelőt, egyharmad része pedig a segédtanfelügyelőt illesse, ezáltal a tanfelügyelőségi hivatal arra jogosított tagjai felváltva és allandóan végezhetnek iskolalátogatást. A kir. segédtanfelügyelő a részére kiutalt útiátalányból a kir. tanfelügyelő által megjelölt időben és helyeken köteles iskolalátogatásokat teljesíteni és erről a királyi tanfelügyelőnek jelentést tenni. Az új rend 1905. január 1-én lép életbe.

A tanfelügyelői hivatalok részére engedélyezett díjnyel-tartási átalány felhasználása ügyében a folyó év elején a tanfelügyelők értekezletén tárgyalvt új utasítás-tervezetben Berzeviczy Albert dr. közoktatásügyi miniszter aként kívánt rendelkezni, hogy ezen átalány a kir. adóhivataloknál a mindenkorij díjnyel részére kiutalványoztassék és hogy a kir. tanfelügyelők által alkalmazott napidíjas, a tanfelügyelő által láttaozott nyugtára vegye fel a napidíjat. Ez a tervezett rendelkezés a tanfelügyelők helyesléssel találkozott. Most a miniszter azt a tervét megvalósította, amennyiben a tanfelügyelők részére utalványozott napidíjat a folyó évi 107579 sz. alatt kelt rendeletével a hivatali részére folyósította, utasítván a kir. tanfelügyelőket, hogy ezen időponttól kezdve allandó napidíjast alkalmazzanak és azokkal szemben az 1897. évi XXIV. törvénycíkket, illetve a díjnyel szolgálati szabályzatot tartsák meg.

A miniszter rendelkezése egyfelől azért fontos, mert elrendelte, hogy a napidíjasok gyanant elsősorban okleveles tanítók, tanítónők, vagy óvónők alkalmazandók, akik ha arra valósnak igazolják, allami tanítói, tanítónői, óvónői kinevezéséknél előnyben részesülnek és díjnyel szolgálatuk kinevezés esetében nyugdíjba számít, másfelől a kir. tanfelügyelők ily módon a hivatali érdekeink jobban megfelelő allandó napidíjasokat alkalmazhatnak.

Gazdasági népoktatás.

Korunk minden számottevő nemzetének az ereje saját közgazdaságában van. Ebből magyarázható meg, hogy a minden téren való haladás hatalmas versenyében az egyes nemzetek gazdasági fejlődését oly különös gonddal apolják. Mivel pedig hazai viszonyaink mellett az bir legfőbb érdekekkel, hogy mi haladás van a mezőgazdaságban, az is természetes, hogy ennek kellene a legmondosabb apolásban részesülni.

A mezőgazdaságból fejlődött ki az ipar és a kereskedelem, de a fejlődés nem volt arányos. Bámulatos az a haladás, a melyet aránylag rövid idő alatt az ipar és kereskedelem az emberri korral jóformán egyidős mezőgazdasággal szemben elért. Sőt elmondhatjuk, hogy a mi haladás van a mezőgazdaságban, az is jelentékeny részben a gépek és vasutak révén egyenesen az ipar érdeme.

Szinte bámulatos, hogy ama térémlő talajról, amelyen mindennap járunk, a mely az egész szerves világ tápláló anyja, s a mely ha egyszer megtagadja adományát, a legborzasztóbb csapások egyike, az éhínség köszönt be, még alig pár évtized előtt kevesebbet tudtak az emberek, mint a csillagok járásáról. Azonban a közelmúlt évtizedek alatt az intéző körök meggyőződtek arról, hogy az őstermelés ez aga nemcsak a millióknak nyujt kenyeret, hanem a nemzeti vagyonosodásnak is jelentékeny tényezője. Tőrekdétek is lehetőleg fejleszteni és a vamszerződésekkel mennél jobban megvédeni.

Ha a fejlett iparral rendelkező államok ennyire tőrekdétek mezőgazdasági politikát űzni, mennyivel jobban ra van utalva erre hazánk? Eppen ezért minden olyan intézmény, melynek célja mezőgazdaságunk fejlesztése és ezzel a termelői képesség nagyobbitása, különös figyelembe részesítendő.

A termelés intenzívabbj tételében pedig kétségkívül a szakoktatásnak jut a főszerep. A dolog természeténél fogva tehát olyanakk kell lenni a szakoktatásnak, hogy a termelés összes agaiban módot és alkalmat nyujtson minden gazdának arra, hogy a rendelkezésére álló területen a legkisebb befektetésre a lehető legnagyobb jóvődelmet legyen képes elérni. Ez pedig csak kellő szakértelem mellett lehetséges, mint azt a nagy- és középbirtokok igazolják. Ennek az egyedüli eszköze pedig a szakoktatás.

A gazdasági szakoktatással foglalkozik hazánkban egy gazdasági akadémia, egy gazdasági tanintézet, tizenöt földműves-iskola, öt vincerell-iskola és egy kertészeti tanintézet. A vincerell iskoláról és kertészeti tanintézetéről nem szólna, a többi intézet elsősorban a földművelést és gazdasági allattenyésztést kultiválja. Az akadémia és a tanintézetek kizárólag a nagy- és középbirtok szolgáltatában allanak. A földműves iskolák a kisbirtokosok gazdasági szakismereteit volnának hivatali kielégíteni. Lassuk tehát, hogy valóban a mai térsám mellett ez intézetek csakugyan kielégítik-e a köszükséget. Hogy ezt mennél szabotézőnőbbé tegyük, lássuk a birtok megoszlásunkat.

Magyarországban 2,667,808 birtokos kezén van 43,477,175 kat. hold terület 2,486,265 darabban. Ezek pedig nagyság szerint így oszlanak meg:

5 holdig terj. törp. birtok	1,444,440
5—30 „ „ „	parasztbirtok 903,110
30—200 „ „ „	„ kis középirt. 118,981
200—1000 „ „ „	„ val. középirt. 13,748
1000—10000 „ „ „	„ uradalmi birt. ok 51,950
10,000 holdon felül latifundium	231
Összesen: 2,486,265	

Hozzávetőleg e mennyiségekbenl esik:	
törpebirtokra	6,605,187 kh.
parasztbirtokra	8,421,800 „
a kis középirtokra	6,740,000 „
a valódi középirtokra	6,660,000 „
az uradalmi birtokra	14,240,000 „
a latifundiumokra	3,930,900 „
Összesen: 46,597,889 kh.	

vagyis százalékokban kifejezve, az összes földbirtokból: a törpe-birtokra esik 14.2 százalék, a paraszt-birtokra 18.0 százalék, a kisközép-birtokra esik 14.4 százalék, a valódi közép-birtokra esik 14.3 százalék, az uradalmi-birtokra esik 30.6 százalék és a latifundiumra 8.5 százalék, összesen 100.00 százalék.

Közlelebről vizsgálva e számokat, látjuk, hogy hazánkban a nagybirtok van túlsúlyban, mert az összes területnek majdnem 40 százalékát, vagyis kétötödét foglalja el; utána következik a kisbirtok 32.2 százalékkal, vagyis a területnek majdnem egyharmadával és végre legkisebb a közép birtok, mely csak 28.7 százalékot foglal el. Igaz ugyan, hogy e számadatokra, mint a valósnak föltétlen megfelelőkre nem lehet támaszkodni, a mint azt a földmivelségi miniszter is a jelentésében beismeri; ámde allagos viszonyok mellett is az érintett adatok a gazdasági szakoktatás szempontjából kiváló figyelemre tartanak számot.

Ugyanis kerékszámában húsz millió katasztrális hold az a terület, melynek birtok-

osai gazdalkodnak úgy, a mint apáitól láttak. A szántóföldeken nem találkoznak a vetésforgóval, ritkán a három nyomas rendszerral, nincs kis gazdaiaknak okszert réti és legelő mivelés, vagy ha néhol valami nyomával találkoznak is, az elenyészőben csekély. Ezzel szemben latjuk az ugart, mely amba az utóbbi 25—30 év alatt mintegy nyolc százalékkal csökkent, azért még mindig országos átlagban 15 százalékra tethető. Az ugart pedig csakis a kisbirtokok kategóriájára esik. Tehát, a hol szocialis szempontból a legszükségesebb volna a termelés fokozása, éppen ott a legkisebb a föld jóvedelme.

Igy évenként a holdak százzal hevernek parlagon, a kézi és igaz napszám óriási menyiségét kötik le, mert szantani az ugart is kell, a nélkü, hogy — helyenként a gyarló legelőről nem szólna, valami hasznót nyujtának. Nagy és megbecsülhetetlen az a nemzeti vagyon, a mely így évről-évre veszendőbe megy. Igen sokan előszeretettel hangoztatják, hogy a népnek az ősihez való ragaszkodása nem engedi a gazdasági kultúra rohamos terjedését. Az ilyen kijelentés merev formában nem all. Mi sem igazolja ezt jobban, mint a homokon a kertészeti kultúra föllendülése, a fölkszera által tönkre teit szőlők új telepítése, vagy a makóiak hagyma termelése, a nagyfőrböcsök világ-piacot szerzett uborka-termelése, a félegyháziak híres baromfi tenyésztete, a zalaiai kétős termelése stb., melyek mind a kiskgazdák tanulóknagyanak oly fényes jelei, melyek előtt a legképzeltébb gazda is kalaplevéve kell, hogy megálljon.

Es ha a tanulásnak e akugyan megvan a csiraja a népbén, akkor önkéntelenül kérdezzük, hogy miért kell a holdak millióinak a legkézdtelégesebb rendszerral küzdeni? Hisz rendelkezésre allanak a fönt említett szakoktatási intézmények. Különösen ott vannak a földműves iskolák. — Tagadhatatlan, hogy ha egyébben nem is, de a gazdasági szakoktatásban megelöltük a nagy kultúr-népeket, de az is igaz, hogy a szakolatás nem elégtéte ki népünk minden rétegének az érdekeit. Nem pedig azért, mivel a tanintézetek a nagy birtoknak neveltek értelmes gazdakat, a földműves iskolák pedig a közép gazdák.

Ez pedig nem lévén kötelező, csak a vagyonosabbak tanulhattak, a szegényebbek pedig, a kik erre a pályára mentek, azt kenyérekész palyának tekintették. A törpe — paraszt — és kis közép-birtok tulajdonosa nem tanulhatott és nem is tanulhat, mert akhoz nincs elég anyagi ereje, hogy az azzal járó költségeket viselje és hogy két éven át 16 évesnél korosabb gyermekét mint munkalért nélkülözze. Az a néhány ösztöndíjas hely, a mely a földműves iskolákban van, csak csöpp a tengerben.

Itt tehát olyan intézményről kellett gondoskodni, a mely a paraszt-birtokosnak a kalmat nyujtson gazdasági ismereti tágitására a nélkü, hogy anyagi megterheléssel járjon. Ez pedig ez idő szerint csak a nepoktatás keretében volt megvalósítható.

Ezzel az eszmével mintegy ötvé. év előtt is foglalkoztak gazdasági írónk, de az eszme mindaddig nem tudott testet ölteni, mig egy erős szocialis és gyakorlati érzékű ember: Halász Ferenc közoktatásügyi miniszteri tanácsos nem vette kezébe az ügyet. Halász Ferenc az ismétli iskolának gazdasági irányuva való szervezését látta e kérdés legcélravezetőbb megoldásának. Az akkori közoktatásügyi miniszter. Wassics Gyula az eszmet magaéva tette és a földmivelségi miniszterrel, Darányi Ignáccal — a ki szintén maradóndó érdemeket szerzett a paraszt-birtokos fölkarolásával — szakemberek meghallgatása után kiadta 1896-ban a gazdasági ismétli iskolák tantervet. Ez iskolák fejlődése annyira föllendült, hogy az említett tanítóterv korlátai szűknek bizonyultak, s így ez már 1902-ben szélesebb alapokra kellett fektetni egy újabb tanítóterv keretében.

E szerint a gazdasági ismétli oktatás két irányú. Az egyik túlynyomóan kertészeti, a másik pedig kertészeti és mezőgazdasági. A kertészeti irányúnál az iskola gyakorlati

területét az 1894. évi XII. törvények alapján felállított községi faiskola szolgálatát, hol a fatenyésztésnek és nemesítésnek, valamint a konyhakerti vetemények termesztésének minden mozzanatát el kell, hogy sajátítsák a gyermekek három év alatt. Ezeknél a mezőgazdasági és gazdasági állattenyésztés csak az elméletre, illetve a helyi, rendszeresen kezelt birtokok megismerésére szorítkozik. A másik ágat a mezőgazdasági irányú ismétlőiskolák teszik. Ez idő szerint ezek a lehető legteljesítettebbek. Ezekben a szakokat tanító, legalább is jelesrendű oklevéllel bíró tanító végzi, a ki a tanítóképző elvégzése után még két évig volt valamely földmívelő iskolában és annak sikeres elvégzéséről bizonyítványt kapott.

Ilyen külön gazdasági szaktanítóval bíró gazdasági ismétlő iskola van az ország különböző helyein negyvenöt, melyek egyenként átlag húsz katasztrális hold területtel rendelkeznek. Ezen a területen a helyi viszonyoknak legjobban megfelelő, de mindig célszerű és az okserűség követelményeinek megfelelő épületek emeltek. Fajtisza állatokat tartanak. Mezőgazdaság, faiskola és konyhakert vetérszolgálat szerint kezeltetnek; a szükséges és a kiszáradt igényeinek legjobban megfelelő mezőgazdasági gépek és eszközök beszerzetnek. Mindezek felhasználásával végzik a tanulókat az összes gazdasági munkálatokat. Szóval, csak olyat látnak a község lakosai, a mit saját gazdaságukban megvalósíthatnak minden akadály nélkül.

A leány ismétlő tanulókat illetően külön erre a célra képezett tanítónők oktatják a vetemények termesztésére, az aprójszág tenyésztésére, háztartási cikkek előállítására, sütésre, főzésre, varrássra stb. Mindezek nemcsak hogy közvetlen szemléltethetők, hanem oly gyakorlati haszonnal járó dolgok, a melyek idővel a legerősebb konzervatívizmussal is megörökíti és a népet az okserű gazdalkodásba bevezetik.

Ezek az eszközök fogják az agrár-szocializmust lehetetlenné tenni, a parasztbirtok jogvedelmét megkésztetve és az agrár-rendszert kiküszöbölve. Ezekből láthatjuk, hogy a gazdasági népoktatás mily kiváló missziót teljesít.

P. J.

Ujdonságok

Szentes, 1904. december 15.

— **Az emberszeretét ünnepe.** Meghatóan szép volt az emberszeretetnek az a karácsonyfa ünnepe, melyet a helybeli jótékony nőegylet f. hó 18-án, vasnap délután rendezett a városi színházteremben, a szegény sorsú iskolás gyermekeknek. Az imponáns nagy és díszes karácsonyfa, melyet gyönéd női kezek ékesítettek már az ünnepet megelőző napon, csak úgy görnyedezett az ágaira aggatott mindenféle édesség, aranyozott gyümölcs, narancs és a gyertyák sokaságának sulya alatt, a terem hosszában két oldalt beállított asztalokon pedig, külön-külön csomagolva halmozták fel az egyes gyermekeknek szánt élelmiszereket, gyümölcsöt meg ruházati cikkeket. Az ünnepély alkalmára a palyókát elepte a nézőközönség s lent is egészen megtelt a terem részint a nőegylet elnökségének és választmányának tagjaival, részint a szülőkkel, a tanítók vezetése alatt felvonult szegény iskolás gyermekekkel, kiknek orcái nekihevelytek a túlarádó örömtől ahogy a karácsonyfa gyertyácskái kigyúltak, részint pedig érdeklődőkkel is, akik összegyűltek, hogy együtt örvendjenek az örvendezőkkel. Az ünnepséget Zsoltos Ferencz nőegyleti titkár nyitotta meg néhány szóval s aztán Futó Zoltán lelkész mondott magas szárnyalású, szívhöz szóló, tartalmas szép beszédet, méltatva a szép ünnep jelentőségét, a mindent átfogó szeretet szempontjából. Az

tán egyenként néven szólította hívták fel az egybegyűlt 131 szegény iskolás gyermeket és sorra előbb az élelmiszereket, majd a ruházati cikkeket osztották ki köztük, amivel a magasztos szép ünnep véget ért.

— **1500 korona segély gazdasági háziiparosoknak.** A gazdasági háziipar tervszerű fejlesztése és támogatása újabb különösen gondját képezi Tallián Béla földmívelésügyi miniszternek és az ez irányban kifejtett akcióiban nagy szerepük van a viszonyokkal ismerős kereskedelmi és iparkamaráknak is. Ez akcióból folyik, hogy most a földmívelésügyi miniszter, elfogadva a szegedi iparkamara erre vonatkozó javaslatát, tárcája terhére fölhatalmazta a kamarát, hogy 1500 korona értékű, gyékényfonáshoz való nyersanyagot osszon ki ingyen a kerület három községében, melyek közül kettő: Tápe és Dorozsma a mi varmegyénkben van, — ahol ez a gazdasági háziipar aránylag a legfejlettebb és ahol a nép legjobban rá van utalva a segítségére. Tápe község gyékényfonó háziiparosai 1200, Dorozsma háziiparosai 150 korona értékű nyersanyagot kapnak. A kamara most sürgős javaslatotlra hívta fel az érdekelt községek előjáróságait az anyagok beszerzése és szétosztása tárgyában, mert lehetőleg gyorsan akarja kiosztani a nyersanyagot.

— **A csendőrség és a városok.** Nálunk is felszelen volt mostanában az az eszme, hogy a rendőrséget csendőrséggel kell felcserélni, mert hiszen nálunk is ott állunk, hogy a duhajkodásokat képtelen megfékezni a kevés számú, fegyverhasználatra jogosulatlan rendőrség, amely a legvéresebb drámáknak csak tettehetlen nézője szokott lenni. A képviselőtestület nálunk már megbízást is adott a tanácsnak, hogy a rendőri szolgálatnak a csendőrség által leendő ellátása érdekében indítson tárgyalásokat a csendőrpáncsokkal. Ezek a tárgyalások meg is indultak, eredményre is vezettek volna; de ekkor — ahogy ez már nálunk történni szokott — egy-két képviselő okvetlenkedése meghiúsította a közbiztonsági érdekekből célgé nem méltatható törekvést, mely így újfent leszo- rult a napirendről. A délvidéki városokban nem szokatlan dolog az, hogy a rendőrség teendőit csendőrség végezze. Pancsován 39 csendőr teljesít szolgálatot, Baján a külterületen 19, Hódmezővásárhelyen ugyancsak a külterületen 14, Szentán a kül- és belterületen 37 s újváltól kezdve Nagykikindán 17 csendőr ügyel fel a közbiztonságra. Ezekből az adatokból látható, hogy a csendőrség a városokban, hol iránta nem előítéletek — hasznos és fontos szolgálatokat teljesít a közbiztonság terén.

— **Kifosztott templompersely.** A mindszenti katolikus templom sekrestyéjében levő perselyt a napokban feltörve találta a harangozó, a sekrestye ajtaját pedig nyitva. Azonnal jelentést tettek a csendőrségnek, mely erélyes nyomonást indított és csakhamar kézre is kerítette a templomrablót Kis Pál József, más néven Kocsis Jóska fiatal suhanc személyében, aki bevalotta, hogy egy óvatban pillanatban besurranva a sekrestyébe, ott megbújt és mikor a templomot bezárták és magára maradt, a legkényelmesebben látott hozzá a fosztogatáshoz. A perselyt feltörte, a benne volt 30 koronát zsebre vágta, aztán kinyitva a sekrestyeajtót, mely mindig belülről szokott elzárva lenni, — szép csendesen, mint ki a dolgát jól végezte, eltavozott. A rabolt pénzből 20 koronát elcsószta azt meg is találtak. A többiről azonban nem tud számot adni.

— **Hangverseny a szegényalap javára.** Nem nagyszámú, de lelkes hangulatu közönség előtt tartották meg: Fülöp Riza operacéknés és fivére Fülöp Alfréd, hegedűművész f. hó 18-án a színházteremben, a városi szegényalap javára rendezett hangversenyüket, mely így nem is hozott, valamit vehető jövedelmet az említett jótékonycélnak. De ha anyagilag nem is, erkölcsileg annál kitűnőbb sikerült ez a hangverseny, mert a közönség a kiváló céknés és a virtuóz hegedűjátékos minden egyes számát lelkesen tapsolta és újraza és erre a lelkes tetszésnyilvánulásra mind a ketten derekasan rá is szolgáltak, mert igazán kiváló produkát mindegyikfőjük a maga művészi szakmájában. Sajnálni való éppen azért, hogy — a jótékonycélna való tekintettel is, nagyobb hallgatósága nem volt ennek a művészestélynek.

— **Leszűrű legény.** A dorozsmai legények sehogyan se akarnak szakítani a multak hagyományaival és így véres csatát, ezt megelőzően, hogy a vér pezsdüjön — egy kis parázs kartyasztat rendeztek f. hó 18-án este is. Ebből az alkalomból aztán egy Mészáros Lajos nevű legény súlyosan megsebesült. Az esetről értesített szegedi kir. ügyészségtől Winckler István dr. kir. ügyész útazott ki Dorozsmára, kihallgatni a megsérült legényt, aki azt vallotta, hogy a véres tettet Lakó Mihály dorozsmai legény követte el.

— **Műkedvelő előadás.** Hirt adtnak már róla, hogy a kömvés és acsipárosifjak szakégyete f. hó 26-án karácsony másnapján este saját könyvtára javára — tanulmással összekötött műkedvelő-előadást rendez a városi színházteremben, mely alkalommal a „Próbaházasság” című 3 felvonásos vizgáték kerül színre, Szabó Marika, Szűcs Eszti, Balogh Rozika, Böccén Eszti, Gulyás Annuska, Baranyi Juliska kasszonyok, meg Pauli Nándor és Janos, Fekete Ferencz, A radi József, László János, Molnár Imre és ifj. Dancsik József közreműködésével. A derék műkedvelőket Praznovszky Zsigmond tanítja be és ő lesz a rendezője is a jósikerének ígérkező műkedvelő-előadásnak.

— **Aki meg akar halni.** A mai kor emberének lelkiülete, egész erkölcsi élete olyan ingatag alapú, hogy egy kis kellemetlenség is megbilenti lelke egyensúlyát annyira, hogy mindjárt menekülni akar az élettől. Kanász Nagy Lajos, fiatal nős gazdamester is ilyen gyenge lelkuelt. Valami családi civódás volt nála, amilyen bizony fiatal házasközött nem éppen ritka esemény és az annyira megzavarta a fiatal gazdat, hogy f. hó 20-án a II. tized 98. számú lakasan, öngyilkos szándékkal, egy kis zsebreverrel a szájába lőtt. A gyorsan hozzhívott Molnár Albert dr. megvizsgálva a löbést, megállapította, hogy veszedelem nincs és hogy az elkeseredett fiatal gazda hamarosan fel fog épülni sebesüléséből.

— **Öngyilkosság Szegváron.** Gubi Kis Janos szegvári lakos nagyon megunta ezt a földi életet, mely reá csak bajt, gondokat hozott. A nyáron összekuporgatott kis keresete maris elfogyott, a télnék pedig még csak az elején vagyunk. Aztan más bajok is sulyosodtak a Gubi Kis Janos vallaira. Családi bajok, asszony haborszás, aminek se vége, se hossza. Vagyott hát egy jobb létre, ahol tisztább az élet, jobbak az asszonyok és könnyelbkek a megélhetési viszonyok. Hogy ezt elérje, kapta-fogta magát, felment a lakása padlására és felakasztotta magát. Végzetes tettet a felesége csak másnap reggel fedezte fel, hogy a padlásra felment.

— **Jótékonyág.** Tóth László takarékpénztári főkönyvelő és neje: Török Julianna úrasszony tíz koronát küldtek be szerkesztőségünkhez azzal, hogy abból nekükből 5 koronát az újonnan épülő evang. templom, 5 koronát pedig az izraelita nőegylet javára adjunk át. Az illető összegeket megfelelő helyre eljuttattuk és ahánid ez összeg vételeit nyugtazzuk, egyúttal köszönetet: is mondunk a jótékú adakozóknak.

— **Karácsonyfáunnepe a dedóban.** A város központi kisdudóvában f. hó 23 án délután 3 órakor tartják meg — a kicsinyek öröme — a karácsonyfa ünnepe. Az apróságok erre az örömmünepére szívesen látják vendégeit a szüléket és gyermekbarátokat.

— **Sertésveszedelem Szegváron.** A szomszédos Szegvár községben járvarnyosan lépett fel a sertésorvenc. A község határát ennek folytán hivatalos hatósági zár alá vették.

— **Vásár a közelben.** Mindszenten a téli országos vásár január hónap 7. és 8 án lesz megtartva. A vásárra vászentemes helyekről, mindenféle labasjóság, tehát sertés is szabadon felhajtható.

Vasúti-menetrend.

Érvényes 1904. október 25-től.

Szentes—Hmvásárhely—Szeged:

Szentesről indul 4 óra 47 perc éjjel 8 óra 24 perc délelőtt 5 óra 39 perc délután
Szegvárról indul 5 óra 10 perc éjjel, 8 óra 48 perc délelőtt, 6 óra 10 perc délután.
Mindszentől indul 5 óra 48 perc éjjel, 9 óra 24 perc délelőtt, 6 óra 46 perc délután.
Hódmező Váshelyre érkezik 6 óra 40 perc reggel, 10 óra 15 p. délelőtt, 7 ó. 39 p. este.
Szegedre érkezik 7 óra 55 perc reggel, 11 óra 17 perc délelőtt, 10 óra 55 perc este.

Szeged—Hmvásárhely—Szentes:

Szegedről indul 3 óra 30 perc éjjel, 2 óra 44 perc délután, 7 óra 20 perc este.
Hm.-Vásárhelyről indul 7 óra 22 reggel, 3 óra 50 perc délután, 8 óra 36 perc este.
Mindszentől indul 8 óra 26 perc reggel, 4 óra 54 perc délután, 9 óra 40 perc este.
Szegvárról indul 8 óra 50 perc reggel, 5 óra 19 perc délután, 10 óra 3 perc este.
Szentesre érkezik: 9 óra 10 perc reggel, 5 óra 33 perc délután, 10 óra 23 perc este.

Szentes—Szolnok—Budapest:

Szentesről indul 7 óra 3 perc reggel, 11 óra 10 perc délelőtt, 6 órakor este.
Tökérről indul 7 óra 39 perc reggel, 11 óra 46 perc délelőtt, 6 óra 32 perc este.
Kszatmártonból 8 óra 21 perc délelőtt 12 óra 32 perc délután, 7 óra 22 perc este.
Tiszaföldváról 9 óra 11 perc d. e. 1 óra 27 perc d. u., 8 óra 14 perc este.
Pusztatényről 10 óra 16 perc d. e. 2 óra 36 p d. u. 9 óra 19 perc este.
Szajolról indul 10 óra 35 perc d. e., 2 óra 59 perc délután, 9 óra 41 perc este.
Szolnokra érkezik 11 ó. — p. délelőtt, 3 óra 25 perc délután, 10 óra 6 perc este.
Budapestre érkezik 1 óra 10 perc d. u., 6 óra 40 perc este, 5 órakor reggel.

Budapest—Szolnok—Szentes:

Budapestről indul 10 órakor éjjel, 8 óra 10 p reggel, 2 óra 15 perc délután.
Szolnokról indul 3 óra 21 perc éjjel, 11 óra 25 perc délelőtt, 4 óra 48 perc délután.
Szajolról indul 3 óra 52 perc éjjel, 12 óra 57 perc délután, 5 óra 18 perc délután.
Pusztatényről indul 4 óra 16 perc reggel, 12 óra 18 perc délután, 5 óra 36 perc délután
Tiszaföldváról indul 5 óra 50 perc reggel, 1 óra 47 perc délután, 6 óra 42 perc éjjel.
Kunszentmártonból 7 ó 8 p. reggel, 2 óra 58 p délután, 7 óra 33 perc éjjel.
Tökérről indul 7 óra 38 perc reggel, 3 óra 30 perc délután, 8 órakor este.
Szentesre érkezik 8 óra 12 perc reggel, 4 óra 1 perc délután, 8 óra 30 perc éjjel.

Budapest—Félegyháza—Csongrád:

Budapestről indul 8 óra 30 perc reggel 2 óra 30 perc délután.
Félegyházáról indul 12 óra 25 perc délután, 5 óra 30 perc délután.

Feloldozzerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.

Társzerkesztő: MATEFFY LÁSZLÓ
Kiadótulajdonos „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

Karácsonyi és ujévi
ajándék-tárgyakat a legnagyobb választékban és legolcsóbban

Hoffmann Jakob

dívatárú kereskedőnél lehet bevásárolni. — Mindennemű játékok, szivarállványok és több-féle alkalmas tárgyak. Kalapok, ingek, nyakkendők és cipők, olcsóbban mint bárhol.

heti
4 éves 1 koronás betétes
részjegyek már jegyezhetők a
Szentesi Központi Takarékpénztárnál.

Tokaji borok!!

Olay Lajos szőlő birtokostól
Tokaji, Asszu, Szamorodni és Pecsénye
borok.

56 liter vételénél árengedmény.
Raktár EISLER LAJOS úr csemege üzletében. Szentes.

Egy alig használt, jó karban levő Meidingi kályha jutányosan eladó. Cim meg tudható kiadóhivatalunkban.

4949/tkv. 1904.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szentesi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtatónak Pti Gábor és neje Bazsó Julianna végrehajtást szenvedett elleni 238 korona 67 fillér tőke követelés és jár. iranti végrehajtsi ügyében a szentesi kir. járásbírósg területén levő Szentes város belterületén fekvő a szentesi 1649. szjkyvben. A f 2103. hrsz. a. felvett beltelkes háza 1281 koronában cenzell megállapított kiálltási árban az arverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1905 évi január hó 16 ik napjának délelőtti 9 órájkor ezen telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános arverésen a megállapított kiálltási áron alól is eladni fog

Arverezni szándékozik tartoznak az ingallan becsárának 10 százalékát vagyis 128 korona 10 fillért készpénzben vagy ovadékképes értékpapírban a liküdtött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismernyvt atszolgáltatni.

Kelt Szentesen a kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál, 1904 évi október hó 18-ik napján.

KATKICS,
kir. albró.

A január 1-től kezdődő 1 koronás
heti részletekre előjegyezhetni a
Szentes-Vidéki Takarékpénztárnál.

1250/1904. vérghtó. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.c. 102. §-a értelmében cenzell közhírré teszi, hogy a szentesi kir. járásbírósg 1904 évi V 733 számú végzése következtében Dr. Fusti Molnar Sandor ügyvéd által képviselt szentesi tak. pénztár javára Faragó Sandor s neje s Borsos Mihályné szentesi lakos ellen 30 K. — f s járuléki erejéig 1904 évi okt. hó 19-én foganatosított kielégítési végrehajts útján felül s lefoglalt és 806 kor. fill.-re becsült következő ingóságok, u. m. hazi bútorok nyilvános arverésen eladtnak.

Mely arverésnek a szentesi kir. járásbírósg 1904. évi V. 733/2 számú végzése folytán 130 kor. — fill. tőkekövetelés, ennek 1904. évi jul. hó 3 napjától járó 8 százalékos kamatai, egyharmad százalék váltó díj és eddig összesen 57 kor. 02 fillérben bíróság megállapított költségek erejéig Szentesen, I. s II. végrehajts szenvedett lakasan 1904. decz. 30. d. e. 10 óra s III. végrehajts szenvedett lakasan leendő eszköztésére 1904. évi dec. hó 30-ik napjának délelőtti II. órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozik cenzell oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.c. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elarverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltattak s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen arverés az 1881. évi LX. t.c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentesen, 1904. évi dec. hó 13

Végh Sándor. kir. bír. végrehajtó.

Brázay-féle

sósorszesz

Furdóvizben és mosdásokor használjunk kelő mennyiségű Brázay-féle sósorszeszt: nagyon üdítőleg hat a testre, különösen pedig kellemesen a bőrre.